

Programmet för odlad mångfald, POM

Verksamhetsberättelse för 2011

GRÖNT KULTURARV

Eva Jansson & Jens Weibull
SLU/Centrum för biologisk mångfald

1. Generell genomgång

1.1 Aktörer och aktiviteter

Samordningssekretariatet för det nationella programmet för växtgenetiska resurser, också kallat Programmet för odlad mångfald eller POM, har under året bestått av Eva Jansson och Jens Weibull. Förutom samordnarna har i det inrättade inventeringssekretariatet ingått Lena Ansebo och Morten Rasmussen från NordGen.

1.2 Ordinarie ledamöter i programrådet (i alfabetisk ordning)

<u>Namn</u>	<u>Representerande</u>
Torbjörn Ebenhard	Centrum för biologisk mångfald
Mats Havström	De botaniska trädgårdarna
Anna-Gretha Eriksson	Riksantikvarieämbetet
Hilde Nybom	SLU
Maria Nyman Nilsson	Friluftsmuseerna
Annette Olesen	Växtförädlingsföretagen
Helena Persson Hovmalm	Sveriges Pomologiska Sällskap
Maja Pettersson	Gröna näringens riksorganisation (GRO/LRF)
Morten Rasmussen	NordGen
Martin Sjäodahl	Jordbruksverket, ordförande
David Ståhlberg	Jordbruksverket, sekreterare
Göran Svanfeldt	Fritidsodlingens riksorganisation (FOR)
Jan Svensson	Formas
Mats Åberg	Sida

1.3 Möten och sammankomster

- Övergripande POM-samordning
 - Möte den 14 januari med Elitplantstationen
 - Möte 25 januari i inventeringssekretariatet för genomgång av FoU-ansökningar
 - Telefonmöte 9 februari med Jordbruksverket
 - Möte 15 februari med Jordbruksverket
 - Möte 30 mars på Jordbruksverket om POM-samordning
 - Möte 4 april på Landsbygdsdepartementet om POM
 - Programrådsmöte 12 april i Göteborgs Botaniska Trädgård
 - Telefonmöte 13 maj med Jordbruksverket
 - Heldagsmöte 20 maj om POM:s framtid med Jordbruksverket
 - Programrådsmöte 12 oktober på Sofiero slott, Helsingborg
- Seminarier och konferenser
 - Heldagsseminarium 16 februari i Alnarp om molekylära markörer
 - Workshop 9-10 mars i Oslo om Produktion och försäljning av PLANTEARVEN-plantor
 - Workshop 31 maj tillsammans med Jordbruksverket i Linköping
 - Heldagskonferens 17 november i Helsingfors, Finland: *Values of genetic resources*
 - Workshop 3 november i på Riksantikvarieämbetet i Stockholm om det medvetet anlagda biologiska kulturarvet
 - Heldagsseminarium 1 december i Linköping om potatislök

- Heldagskonferens 7 december i Alnarp: *Användning av outnyttjade gräsmarker för biodiversitet och bioenergi – nätverk och fältförsök* (föredrag: *Användning av outnyttjade gräsmarker ur ett genresursperspektiv*)
3. Projektplanering och genomförande
 - Projektledarmöte 17 februari
 - Projektledarmöte 7-8 juni
 - Projektledarmöte 21-22 augusti
 - Projektledarmöte 10 november
 4. Möten angående utvidgande av befintliga och bildande av nya lokala klonarkiv
 - Möte 30 november med projektledarna, Jordbruksverket och NordGen
 - Möte 9 september med Bengt Rosén, Lars Pettersson och Eva Selin för att klargöra arbetsgång och arbetsfördelning inför arbetet med ett lokalt klonarkiv i DBW:s trädgård i Visby.
 5. Övriga möten
 - Möte 10 februari mellan SLU/LTJ, GRO/LRF, JV och Göteborgs Botaniska Trädgård om SKUD
 - Möte 24 februari med GRO/LRF och Geminova om SKUD
 - Jordbruks- och trädgårdskonferensen i Alnarp 3 mars
 - Möte den 7 april med NordGen och POM om databaser.
 - Möte 13 maj med NordGen och danska nationella programmet om *Kulturplanternes kulturarv*
 - Möte 23-24 maj mellan POM och det norska nationella programmet
 - Möte 14-16 juni Nordic-Baltic PGR coordinator meeting, MTT Jokioinen, Finland
 - Möte 29 augusti mellan POM, Jordbruksverket, ArtDatabanken, NordGen och Svenska botaniska föreningen om vilda kulturväxtsläktingar
 - Gemensam workshop 7-9 september mellan ECPGR och EU-projektet *PGR Secure* i Litauen om vilda kulturväxtsläktingar och lantsorter
 - Möte 3 oktober med NordGen och de nordiska nationella programmen angående dokumentation av vegetativt förökat växtmaterial
 - Möte den 11 oktober mellan NordGens ledning och POM:s samordnare
 - Möte 24 oktober mellan POM, Jordbruksverket, ArtDatabanken, NordGen och Svenska botaniska föreningen om vilda kulturväxtsläktingar
 - Möte 16 november i Helsingfors, Finland, mellan de nordiska programmen och NordGen
 - Möte 24-25 november i Oslo, Norge mellan de svenska och norska nationella programmen
 - Möte 9 december mellan POM, Jordbruksverket, ArtDatabanken, NordGen och Svenska botaniska föreningen om vilda kulturväxtsläktingar
 6. Kurser med deltagande av samordnarna
 - 29 november *Advanced plant breeding and genetic resources* (SLU/LTJ)
 - 5 december *Plant genetic resources and plant breeding for a sustainable agriculture* (SLU/LTJ)
 7. Externa uppdrag
 - Seminarium 20 april i Stockholm med Formas beredningsgrupper
 - 26-30 april deltagande i svenska delegationen vid 5:e Intergovernmental Technical Working Group on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture, Rom
 - 16-22 juli deltagande i svenska delegationen vid FAO:s Kommission för genetiska resur-

- ser 13:e ordinarie session, Rom
 - 28-29 september ECPGR/NENA Inter-regional workshop i Izmir, Turkiet: *Workshop on the ITPGRFA implementation*
 - 4-5 oktober slutmöte i Formas beredningsgrupp
8. CBM-relaterade möten
 - Personalmöte på Skokloster 18-19 januari
 - Ämneskollegium 22 februari
 - CBM:s föreståndare Tuija Hilding-Rydevik 28 februari
 9. Möten relaterade till förökning och nyttjande
 - Möte den 31 januari i POM:s föröknings- och marknadsföringsgrupp
 - Möte den 10 juni i POM:s föröknings- och marknadsföringsgrupp
 - Möte den 13 september i POM:s föröknings- och marknadsföringsgrupp
 10. Möten med LTJ-fakulteten på Alnarp
 - Möte 10 januari med Roland von Bothmer angående utredningen ”Programmet för Odlad mångfald, som en del av LTJ-fakulteten i Alnarp
 - Möte den 12 januari som ovan
 - Möte 11 februari med dekanus Tiina Sarap angående POM:s överföring till LTJ-fakulteten
 - Möte 13 mars med dekanus Tiina Sarap angående överenskommelsen gällande POM
 - Möte 9 maj med Anders Nilsson angående POM:s överflyttning till LTJ-fakulteten
 - Möte 17 maj med Anders Nilsson angående POM:s överflyttning till LTJ-fakulteten
 - Möte 25 maj med dekanus Tiina Sarap angående POM
 - Möte 13/12 med dekanus Tiina Sarap angående POM

1.4 Särskilda kommentarer

Överföringen av programmet till LTJ-fakulteten

Rektor för SLU Lisa Sennerby-Forsse beslutade 25 oktober 2010 att förbereda för att uppdraget till SLU från Jordbruksverket avseende Programmet för odlad mångfald, POM, flyttas från Centrum för biologisk mångfald, CBM (Fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap, NL) till Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds- och jordbruksvetenskap, LTJ, per 1 april 2011. I denna process fick en arbetsgrupp bestående av Roland von Bothmer, Anders Nilsson, Jens Weibull och Eva Jansson i uppdrag att föra samtal med Jordbruksverket om fortsatt uppdrag för POM och att formulera en ämnesmässig plattform för POM som visar möjliga synergieffekter med LTJ-fakulteten. Intentionen var dessutom att personalen som var verksam vid CBM i Alnarp skulle överföras till LTJ-fakulteten och att dekanus i dialog med POM-medarbetarna föreslå en organisatorisk placering vis LTJ-fakulteten.

Arbetet resulterade i dokumentet ”Utredning: Programmet för Odlad Mångfald, POM, som en del av LTJ-fakulteten i Alnarp”.

Arbetet med att överflytta POM till LTJ-fakulteten tog längre tid än vad som förväntades. Den formella överföringen har också medfört att de ekonomiska resurserna minskat i viss mån. Detta har inneburit att ett av uppopen, Träd- och buskuppet, fr.o.m. 15 november 2011 är vilande och att projektledaren för uppopen har varslats om uppsägning. Överföringen har också medfört att en av samordnarna, Jens Weibull, formellt har gått över till Jordbruksverket från och med 1 januari 2012. POM flyttades över till LTJ-fakulteten i Alnarp 1 januari 2012 och fakulteten har tagit över anställ-

ningen av fem personer. POM är tills vidare en enhet direkt under dekanus.

Varumärket Grönt kulturarv®

Den 22 juli 2011 godkände Patent- och registreringsverket (PRV) SLU:s ansökan om skydd för varumärket *Grönt kulturarv®* samt dess logotyp (se omslagsbilden). Logotypen är framtagen av Hellen Grafisk Form i Helsingborg. Två webbadresser för varumärket registrerades också under året: **www.gröntkulturav.se** och **www.grontkulturav.se**. Här publicerades under året förslag till principer för användning av varumärket, liksom en manual för logotypen. Godkännandet av varumärket blev uppmärksammat i såväl SLU:s tidning Resurs nr. 4/2011 som CBM:s tidskrift Biodiverse nr. 3/2011.

Svensk kulturväxtdatabas SKUD

Inför budgetåret 2011 ålades CBM ett kraftigt sparbeting som bland annat innebar att driftsmedlen för SKUD drogs in. För att inte riskera databasens säkerhet stängdes den vid årsskiftet 2010/2011 till dess att frågan om driftsbudgeten eventuellt skulle kunna lösas.

Stängningen av SKUD satte igång en mängd processer och i slutet av januari meddelade GRO/LRF att man i samarbete med flera branschorganisationer var beredda att skjuta till ett avsevärt ekonomiskt bidrag för att säkra driften. Därutöver skapades på initiativ av ledningen vid SLU:s LTJ-fakultet i Alnarp en projektgrupp bestående av SLU, Göteborgs Botaniska Trädgård, Jordbruksverket och GRO/LRF med syfte att formulera ett formellt uppdrag för SLU att driva och utveckla SKUD, liksom mål, kompetensbehov och olika finansieringsalternativ. Det senare handlar både om ambitionsnivån gällande informationen i SKUD och vem som skulle kunna bidra till finansieringen. Det finns inom projektgruppen en mycket stark vilja till att lösa de långsiktiga ekonomiska problemen eftersom SKUD bedöms ha ett stort värde för ett brett spektrum av användare både inom och utanför landet. Dessutom anser man att SLU är rätt ”miljö” för att, som huvudman, fortsätta att driva en nationell resurs för namn på kulturväxter, samt att detta uppdrag bör ges en formell status.

Projektgruppen har under året arbetat för att bredda basen för databasens långsiktiga ekonomi. Den kommersiella växtbranschen har redan genom GRO/LRF signalerat att man vill fortsätta att stötta arbetet, vilket är ett erkännande av SKUD:s värde som namnstandard. En ansökan om driftsmedel avseende forskningens infrastrukturer lämnades under året in till Vetenskapsrådet, men avslogs. Därutöver har projektgruppen identifierat möjligheten att via Landsbygdsprogrammet söka projektmedel för att låta databasen stötta entreprenörskap och företagande inom växtsektorn. En ansökan kommer därför att lämnas in till Jordbruksverket kring årsskiftet 2011/2012.

2. Rapporter från POM:s olika uppopp

2.1 Uppföljning av Fröuppoppet

Utmärkelsen Guldärtan

Följande län delade under året ut Guldärtan:

[Gävleborg – Sylve Rolandsson, Storvik](#)

[Jönköping – Ernst Reinisch, Jönköping](#)

Växtinsamling

Maj och september: insamling av växter samt intervjuer på Gotland till perenn-, lök- och fröuppoppet.

Arbete med lokalt klonarkiv

Möte 9 september med Bengt Rosén, Lars Pettersson och Eva Selin för att klargöra arbetsgång och arbetsfördelning inför arbetet med ett lokalt klonarkiv i DBW:s trädgård i Visby. Beslutades att Bengt Rosén ska söka medel för Lena Nygårds som ska skriva ett utställningsprogram. Ansökan om medel sköts upp och programskrivningen får vila i väntan på besked om medel.

POM:s hemsida

Fortlöpande information om olika evenemang

Arbets- och personalmöten

17-18 januari	Möte på Skokloster med POM/CBM
21-22 september	Projektledarmöte på Drakmöllan, Österlen
1 december	Möte i Linköping kring potatislök

2.2 Perennuppoppet

Inom perennuppoppet inventeras, dokumenteras och bevaras prydnadsperenner odlade i Sverige sedan före 1940. Inventeringsfasen av uppoppet avslutades 2010 och under 2011 gick uppoppet in nästa fas där fokus ligger på utvärdering och användande av de inventerade växterna.

Brevtips och inventeringsrapporter

Under 2011 fortsatte arbetet med att följa upp brevtips och inventeringsrapporter som kommit in till perennuppoppet. Projektledaren hade som mål att följa upp tipsen från alla de brevskrivare som ännu inte hunnit kontaktas, men vid årets slut återstod ett trettiotal personer att höra av sig till. Enstaka tips fortsatte att komma in till uppoppet och vid årsskiftet hade sammanlagt 716 personer kontaktat uppoppet med brev eller e-post sedan starten 2003. Totalt hade 345 inventeringsrapporter skickats in av uppoppets inventerare. Allt som allt har flera tusen perenner rapporterats in till uppoppet.

Provodling och utvärdering av perenner

Under året samlades de sista perennerna in för provodling och under hösten planterade projektledaren 88 kollektar på uppoppets provodlingsfält. Vid årsskiftet stod sammanlagt 1054 kollektar på fäl-

tet. Kollekterna kommer från 78 olika släkten. Pioner, höstflox, iris och dagliljor var de största släktena med 254, 163, 123 respektive 66 kollekt.

Under 2011 samlades också ett tiotal svenskförädlade sorter in och planterades på provodlingsfältet. Sorterna skänktes av John-Ingvar Nilsson på Landsbergs perennplantskola och Hans Nilsson, son till plantskolisten Evert Nilsson i Ås.

En insamlingsresa till Halland och Bohuslän gjordes tillsammans med projektledaren för lök- och knöluppet.

Fotografering och utvärdering av de insamlade perennerna fortsatte under året. Skötseln av växterna gjordes i huvudsak av personalen på SLU:s Trädgårdslaboratorium, men uppbindning, gödsling av pioner, montering av skyltar, förnygring av en del kollekt samt bortklippning av fröer under vår och höst gjordes av projektledaren.

I december skickade projektledaren ut brev till cirka hälften av de trädgårdsägare som skänkt växter under 2010 och berättade att delningen tagit sig och hur det fortsatta arbetet med de insamlade växterna såg ut. Resterande donatorer kommer att kontaktas under 2012.

Referensgruppsmöten, möten med det norska nationella programmet m.m.

Perennuppsets referensgrupp träffades två gånger under året. Frågor som diskuterades var bland annat placering och uppbyggnad av perennkvarteret i den centrala samlingen, förökning och försäljning av insamlade perenner samt prioriteringar av arbetet inom uppsett under 2012. Under året deltog uppsets projektledare också på två möten med POM:s Föröknings- och marknadsföringsgrupp samt på ett möte i Oslo, arrangerat av Norsk Genressenter, där strategier kring introduktion av äldre norskt material diskuterades.

Förutom detta möte deltog projektledaren på två seminarier med det norska nationella programmet. Det första ägde rum i Skåne och arrangerades av samordnarna för POM medan det andra ägde rum i Oslo i november och anordnades av Norsk Genressenter. Vid seminariet i Skåne visades inventerare från det norska programmet bland annat runt på provodlingsfältet. Under 2011 visades provodlingsfältet även för ett litet urval specialintresserade, bland annat en kulturväxtgrupp från Dalarna och för besökare från Dacapo i Mariestad.

Förutom arbetet med perennuppsett har projektledaren också, som en av två svenska representanter, deltagit på möten för NordGens arbetsgrupp för frukt, bär och prydnadsväxter.

Perennuppsets inventerare

Inventerarnas aktivitet har trappat ned sedan inventeringsfasen avslutades, men många av dem håller fortfarande ögonen öppna efter äldre växter och sänder in rapporter när de träffar på sådana. Flera inventerare har också fortsatt med aktiviteter knutna till äldre perenner, till exempel genom att samla in och anlägga en rabatt med äldre perenner på ett koloniområde, ordna trädgårdsvandringar tillsammans med hembygdsföreningen och hålla föredrag om äldre trädgårdsväxter på mässor. Projektledaren har upprätthållit kontakten med inventerarna bland annat genom att skicka mejl och berätta hur arbetet går vidare inom POM.

Inventeringsdatabasen

I inventeringsdatabasen har bara ett litet antal poster hunnit läggas in under 2011. I början av året

gjordes några mindre förändringar och förbättringar av databasen tillsammans med de ansvariga från NordGen.

Mässor, artiklar och föredrag

Perennuppropet presenterades för allmänheten i POM:s monter på mässan Nordiska trädgårdar i Älvsjö samt på en trädgårdsdag knuten till Stadsparksjubileet i Lund. Artiklar om uppropet förekom bland annat i Dala-Demokraten, Bohusarvet och Bulletin för trädgårdshistorisk forskning (se bifogad artikellista). Dessutom skrev projektledaren korta porträtt av äldre perenner till "Veckans växt" på POM:s hemsida.

Uppropet presenterades med föredrag för studenterna på kursen Bebyggelsemiljöns gröna kulturarv vid SLU i Alnarp och två studenter på Trädgårdsingenjörsutbildningen vid SLU skrev också ett projektarbete kopplat till perennuppropet.

DNA-studier

År 2010 erhöll perennuppropet bidrag för försök- och utvecklingsprojekt från Jordbruksverket för att undersöka den genetiska variationen bland de insamlade pionerna. Under januari 2011 sammanställdes en redovisning av projektet och redovisningen presenterades också muntligt på en seminariedag om molekylära markörer, anordnad av NordGen och POM. Under våren startade en undersökning av genetisk variation bland äldre dagliljor, också finansierad med Jordbruksverkets FoU-bidrag. En ansökan om medel för 2012 för att analysera den genetiska variationen bland uppropets insamlade irisar skickades in under hösten.

2.3 Träd- och buskuppropet

Arbetet under året

Under året har arbetet varit inriktat på att dokumentera de befintliga växterna i samlingen och att inte samla in nya växter. En omplantering av alla insamlade växter har gjorts under året. Identifiering av nytt material för ympning har genomförts. En förnygring av poppelsamlingen genomfördes under våren för att underlätta den framtida planteringen. Endast en insamlingsresa genomfördes under året.

Under hösten återplanterades det första trädet – en poppel – från träd- och buskuppropet. Moderträdet planterades på Skansen troligen under mitten av 1800-talet. På grund av hög ålder blev det nödvändigt att fälla trädet för några år sedan, men i samband med detta kunde sticklingsmaterial tas tillvara av träd- och buskuppropet. Nya träd producerades och under hösten kunde sålunda ett nytt träd återplanteras.

Deltagande i möten

Februari: Anordnande av seminariedag om molekylära markörer

April: Presentation av poster *Genetic diversity in lilacs* (*Syringa vulgaris L.*) på konferensen *To serve and conserve: genebanks exploring ways to improve service to PGR users and effectiveness of PGR conservation* vid European Plant Genetic Resources Conference i Wageningen, april 5-7, 2011.

Oktober: Deltagande i firandet av Lunds stadspark 100 år.

November: Deltagande i möte med norska nationella programmet med en halvdag specifikt avsatt för aktiviteter inom träd- och buskområdet

Genomgångna kurser (inom ramen för doktorandutbildning)

Urban dendrology 4 ECTS PhD Nova course

Pre-breeding and sustainable plant production 6 ECTS (111201-120129)

2.4 Lök- och knöluppropet, samt krukväxtuppropet

2011 har varit ett lite lugnare år när det gäller mässor och inventeringsresor, eftersom inventeringsfasen är avslutad. I stället har tyngdpunkten lagts på provodlingen, pilotprojekt och att kontakta personer med tips. Under året har endast en person arbetat 80 % med båda uppropen, varför aktiviteten inom de båda uppropen har varit lägre än tidigare.

Vid årets slut hade sammanlagt 600 brev med över 1700 tips kommit in till lök- och knöluppropet varav de flesta omfattade narcisser, tulpaner, dahlior och liljor. Till krukväxtuppropet hade det kommit in över 600 brev med mer än 1000 tips om äldre krukväxter. Flertalet av dem handlade om olika kaktusar, som bladkaktusar och julkaktusar. En annan stor grupp var amaryllisväxter där äkta makar och krinum utgjorde en stor del. Andra brevskrivare rapporterade om porslinsblommor, hibiskusar, begonior och pelargoner.

Inventeringsresor och mässor

Även om inventeringsfasen är avslutad har tre mindre insamlings- och inventeringsresor genomförts av projektledaren: Bohuslän 3-4 maj, Katrineholm 11-12 maj och Blekinge 22-23 juni.

2011 firade Lunds stadspark 100 år och helgen 8-9 oktober var projektledaren tillsammans med projektledarna för perenn- och träd- och buskuppropet med på en utställning där POM presenterades och inventeringsfynd visades upp.

Möten

Två referensgruppsmöten inom lök- och knöluppropet anordnades under året.

- Den 6 maj bjöds tulpanexperten Rudolf Nieuwenhuis in för att titta på lök- och knöluppropet provodlingar. Nieuwenhuis har varit tulpanlökförsäljare i över 40 år i Sverige. Under denna dag var även Marina Rydberg och Anita Ireholm från referensgruppen med. Det blev en mycket intressant dag och flera diskussioner om äldre tulpaner och deras odling.
- Den 10 oktober träffades referensgruppen igen för att titta närmare på de dahlior som fanns på provodlingsfältet. Även denna dag blev mycket intressant med många diskussioner om dahlior.

I november månad var projektledaren på möte i Tøyen i Oslo tillsammans med de botaniska trädgårdarna i Norge och Norska Plantearven.

En återträff för inventerarna var inplanerad i oktober, men fick på grund av kolliderande evenemang skjutas upp till våren 2012.

Provodlingen

Lök- och knöluppropet

På provodlingsfältet på Alnarp fanns det vid årets slut närmare 700 insamlade växter av lökar och knölar, framförallt tulpaner, narcisser, dahlior och olika liljor. Cirka 70 av dessa utgörs av referens-

sorter av tulpaner och narcisser. Även i år har en del tulpan- och narcisslökar tagits upp och rensats för att sedan under hösten planteras igen. Arbetet med dahliorna har inneburit att gräva ner dem på våren och upp på hösten vilket är ett omfattande arbete och tar sammanlagt ca tre veckor. Materialet på provodlingen vidare beskrivits med särskilda deskriptorer och dessutom fotodokumenterats.

Krukväxter

När det gäller krukväxtuppropet finns det ingen pågående provodling motsvarande de övriga upprensningarna. Utvärderingen kommer istället att genomföras som enskilda pilotprojekt. Ett av dessa kom igång under året och omfattar november- och julkaktusar. Uppropet har fått tips om 70 julkaktusar och 23 novemberkaktusar varav många är mycket gamla med fascinerande historier. Under året har projektledaren bett folk skicka in bladsticklingar och totalt har det kommit in 55 sticklingar. Detta pilotprojekt kommer att fortsätta under 2012. En ny FoU-ansökan har lämnats in till Jordbruksverket omfattande DNA-studier på materialet, och ett nytt brev ska därför skickas ut under våren 2012 till de personer som ännu inte har skickat in sticklingar.

Förutom dessa är två projekt igång sedan tidigare. Det ena är på mönjeliljor, och här uppmanas växtinnehavare att skicka in blad och blommor till uppropet, förutom att de ombeds mäta bladen hemma. Totalt har 32 personer hört av sig med information om deras mönjeliljor. Det sista projektet avser pelargoner och är ett samarbete med Svenska Pelargonsällskapet. Under hösten 2011 har detta projekt utvärderats. Resultaten kommer att redovisas med ett antal artiklar i bland annat tidskriften Pelargonbulletinen samt föredrag på Älvsjömässan våren 2012.

FoU-projekt och molekylärdag

Tack vare medel från Jordbruksverket för FoU-projektet "Genetisk diversitet i tulpaner, *Tulipa gesneriana*" har DNA-analyser gjorts under året på några av de tulpaner som finns på provodlingsfältet. Projektet utgjorde en fortsättning 2010 års FoU-projekt. I år analyserades variationen inom fyra olika typer av tulpaner. Syftet var att ta fram ett underlag för att bedöma hur många lökar som bör bevaras i den nationella genbanken.

Resultatet från FoU-projekten 2010 presenterades på seminariedagen om molekylära markörer som arrangerades den 16 februari av projektledaren i samarbete med kollegor inom POM och NordGen. Sammanlagt 25 personer deltog under dagen.

Samarbete med Norge

Vid forskarutbyte med det norska programmet i slutet av maj i Vitemölla på Österlen, bestämdes att närmare jämföra några insamlade växtgrupper, särskilt narcisser, liljor och dahlior. I augusti undersökte därför projektledaren, tillsammans med Per-Arvid Åsen på Botanisk Hage i Kristiansand och Mari Marstein från Gamle Hvam utanför Oslo, de dahlior som samlats in. Forskarna i Norge har samlat in närmare 100 dahlior som f.n. provodlas i Botanisk Hage i Kristiansand. Det var särskilt intressant att notera att så få dahlior var likartade i hela det material som hade samlats in i de båda länderna.

2.5 Rosuppropet

Referensgruppen

Ett möte har hållits i projektets referensgrupp i form av ett telefonmöte den 25 maj. Frågor som berör restinsamlingar, utvärderingen av rosorna i provodlingen, förökning av rosor i provodlingen, klonarkiven, bokprojektet, databasen för litteraturuppgifter, herbariestudier mm stod i fokus vid re-

ferensgruppens sammanträde. Därutöver har diskussioner förekommit i dessa frågor i andra sammanhang mellan referensgruppens ledamöter.

Övergripande planerings- och projektledarmöten

Flera arbetsmöten har hållits, främst tillsammans med POM:s samordnare och företrädare från övriga POM-projekt, flertalet gånger på Alnarp, men också i Vitemölla och Skokloster samt vid ett av Jordbruksverket anordnat seminarium rörande nyttjande av växtgenetiska resurser i Linköping 30 maj. Projektledaren deltog i POM:s årliga molekylärdag 16 februari och presenterade resultaten från 2010 års DNA-studier.

Information, marknadsföring och utbildning

Under året har inventerare inom POM:s rosprojekt, men främst genom projektledaren och bitr. projektledaren, deltagit i en rad publika aktiviteter. POM har medverkat i Nordiska Trädgårdar i Älvsjö i april, både i FOR:s monter och med dagliga föredrag. Projektledaren, biträdande projektledaren och enskilda inventerare har vidare i olika sammanhang hållit föredrag med information om POM och på andra sätt medverkat med POM-information på kurser och utbildningar rörande kulturmiljövård, gröna kulturvärden, byggnadsvård, parkskötsel mm bl.a. i Alnarp, Helsingborg, Kristianstad, Ronneby, Jönköping, Västervik, Kimstad, Norrköping, Söderköping och Umeå.

Under "Veckans växt" på POM:s hemsida beskrev biträdande projektledaren rosuppropets rosor och enskilda rosor som påträffats under inventeringen: 'Officinalis' och 'Rosa Mundi', gallicarosor av 'Aimable Amie'-typ, "Zinnigallican", *Rosa glauca* och 'Dorothy Perkins'.

Under verksamhetsåret har POM:s arbete uppmärksammats väl i Svenska Rosensällskapets medlemstidning Rosenbladet. Flera artiklar om rosinventeringen har publicerats i tidningar och tidskrifter, om än inte i lika stor omfattning som under de aktiva inventeringsåren.

Provodlingen på Fredriksdal

Med undantag av ett fåtal rosor genomfördes de sista insamlingarna av intressanta rosfynd under året. Några rosor okulerades under sommaren, vilket innebär att de tillförs provodlingen 2012. I några inventeringsområden finns alltså fortfarande några få tips som ännu inte hunnit bearbetas och insamlas. I vad mån de kan studeras av lokala inventerare under de kommande åren är osäkert.

Sammantaget har vid årets utgång 1324 rosor levererats till provodlingen på Fredriksdal. På det stora hela har enskilda plantor tagit sig och utvecklats mycket bra på provodlingsfältet. Ett fåtal plantor har under åren inte lyckas överleva, men nästan alla utdöda plantor har kunnat ersättas av nyinsamlade plantor.

Angreppen av skadesvampar i provodlingen har med åren tilltagit. Det är på intet sätt förvånande eftersom ingen bekämpning av skadegörare genomförts samtidigt som väderförhållandena varit gynnsamma för skadesvamparna de senaste två åren. Stora ansamlingar av rosor med ett så varierat sortiment som det i provodlingen undgår sällan angrepp, även om de sköts minutiöst. Sorter med de kraftigaste angreppen kommer sannolikt inte att gå vidare till den nationella genbanken.

Sommaråterträff på Fredriksdal

I början av juli genomfördes en återträff med 57 av projektets inventerare. Gemensamma och enskilda studier av egna och andras insamlingar var huvudtemat för de två dagarna. För många av in-

venterarna rätades frågetecken kring identifieringen av många rosor ut. I andra fall väcktes nya frågetecken om de insamlade rosornas släktskap och klassificering.

Som helhet var de två dagarna mycket givande och fick inventerargruppen att bli betydligt mer samsynt om de kulturrosor som påträffats över hela Sverige under de senaste fem åren. En bra grund lades därmed för den fortsatta utvärderingen och för arbetet med den gemensamma publikationen i form av den rosbok (se nedan) som avser att beskriva det svenska arvet av kulturrosor som alla bidragit till att öka kunskapen om.

Utvärdering av rosorna i provodlingen

En systematisk och detaljerad dokumentation av rosorna i provodlingen påbörjades under verksamhetsåret. Under året riktades fokus mot de 345 insamlade rosor på vilka DNA-profiler kunnat tas fram. Under två dagar i anslutning till sommarårsträffen deltog rosprojektets utvärderingsgrupp i arbetet med att identifiera och karaktärisera just dessa rosor. Morfologiska egenskaper vägdes mot resultaten från DNA-studierna i systematiska slutsatser.

Sammanlagt 102 skilda kloner kunde definieras under sommaren. Minst en accession av varje klon har fotograferats på ett för samtliga kloner enhetligt sätt. Taxonomiskt viktiga karaktärer har i både översiktbilder och detaljbilder fotograferats mot en grå skiva med ett centimeterstort rutnät. Detta gör det möjligt att jämföra karaktärerna med hög exakthet hos samtliga definierade kloner. Under vinterhalvåret karaktäriseras och beskrivs enskilda rosor i var och en av de kloner som identifierats. I detta arbete ingår även resultaten som inventerarna dokumenterat vid insamlingstillfällena.

Inventeringsdatabasen

Cirka 1100 nya rosor registrerades under året i POM:s inventeringsdatabas. Dessutom läggs det kontinuerligt in ny information om redan registrerade rosor. Vid årsskiftet fanns därmed uppgifter om cirka 2200 rosor registrerade i databasen, med varierande data från några få till närmare 70 karaktärer för var och en av rosorna. Vid årets slut återstår dock hundratals inventeringsblanketter att registrera. Biträdande projektledaren har samverkat med NordGen i arbetet med att uppdatera och upparbeta flera funktioner i inventeringsdatabasen.

Herbariestudier

Under verksamheten har projektledaren, biträdande projektledare och Eva Stade, inventerare i Uppsala, studerat rosmaterial i svenska herbarier, under våren på Naturhistoriska Riksmuseet i Stockholm och under hösten på Evolutionsmuseet i Uppsala. Flera intressanta fynd har gjorts. Många av dem har ökat kunskapen om rosors odlingshistoria i Sverige. Några herbarieark har flyttat den äldsta kända tidpunkten för belagd odling av enskilda sorter längre tillbaka i tiden än vad som tidigare var känt, både på nationell och global nivå.

Databasen för rosor i äldre svenska trycksaker

Arbetet med att samla uppgifter om rosor i äldre svenska trycksaker i en databas har fortskridit på ett mycket positivt sätt under året. Datalaggningen utförs ideellt av Irene Nettelbrant, inventerare från Fågelfors som vid årets slut hade registrerat drygt 45 000 poster, hämtade från cirka 300 publikationer. De trycksaker som i första hand är aktuella är äldre svenska plantskolors priskuranter, ros- och trädgårdslitteratur samt andra dokument med växtförteckningar. Databasen kommer att vara mycket värdefull ur många aspekter i samband med utvärderingen av rosorna i POM:s provodling.

DNA-studier

Inga DNA-studier genomfördes under 2011.

Nordiskt och internationellt samarbete

Vid ett möte i Vitemölla och Alnarp under maj diskuterade företrädare för de svenska och norska rosprojekten möjliga samarbetsformer. Diskussionerna mynnade ut i flera förslag som under de kommande åren kommer vara av stort värde för klassificeringen och utvärderingen av funna rosor i de båda länderna. Under verksamhetsåret har fotografier från den norska provodlingen skickats till POM för bedömning.

Utmärkelsen Guldärtan

POM:s rosprojekt har inte delat ut någon Guldärta under 2011.

Nationella genbanken: centrala samlingen och klonarkiv

Inom ramen för diskussionerna om det slutliga bevarandearbetet har diskussioner fortlöpande förts inom projektet och vid projektledarmöten om hur detta arbete på bästa sätt kan genomföras för vårt lands kulturrosor. Under året diskuterades särskilt frågor som rör förberedande markarbeten och odlingstekniker i centrala samlingen. Problemen med rosornas behov av säkra och ekonomiskt rimliga rotspärrear stod på dagordningen.

Ett tidigare utarbetat förslag på tänkbara klonarkivvärdar har bearbetats under verksamhetsåret. Det första av POM:s klonarkiv invigdes under sommaren i Lycksele: Lapplands kulturbotaniska trädgård. I Rosenlunds Rosarium i Jönköping har lokalt funna rosor, som uppfyller POM:s bevarandekriterier, börjat planteras.

Nyttjande

POM har sedan några år etablerat nära kontakter med flera samarbetspartner som är viktiga i arbetet med att förbättra kvaliteten på, sprida korrekt information om och på bästa sätt nyttja befintligt ros-sortiment i svenska plantskolor. Dessa samarbetspartner är även involverade i arbetet med att föröka, sprida och saluföra POM-rosorna i provodlingen på Fredriksdal.

Flera av de insamlade rosorna i provodlingen är så intressanta att POM redan nu kunnat fastställa att de kommer att ingå i den nationella genbanken. Förökningsmaterial av ett tiotal av dessa har överförts till Elitplantstationen på Balsgård för förökning, efter en gemensam värdering av representanter från GRO Plantskolor, POM och Elitplantstationen. Detta innebär att några sorter av POM-rosorna kommer att finnas i handeln redan inom några få år. Ett av slutmålen för POM är att tillhandahålla förökningsmaterial av allt ros-material som handeln finner intressant att saluföra. Arbetet leder till att kvaliteten på det svenska handelssortimentet förbättras, särskilt vad gäller anspråkslösa, långlivade rosor.

Kvalitetslyft för rosor i Sverige

Inom projektet *Kvalitetslyft för rosor i Sverige* arbetar POM, genom projektledaren, med frågor som syftar till att förbättra kvaliteten med tillhörande information på rossortimentet i svenska plantskolor. Projektet, som finansieras av Stiftelsen Lantbrukets Utveckling - Trädgård, är ett samarbetsprojekt mellan GRO Plantskolor, POM och Svenska Rosensällskapet. Projektets målsättning är att en

större del av de rosor som säljs och används i Sverige efter projektets slut är friskare och bättre anpassade till det svenska klimatet än vad fallet är idag. Informationen om rosor från kommersiella aktörer ska vara korrekt i större utsträckning än vad som i dag är fallet. Målgrupperna är såväl producenter och försäljare av rosor som yrkesfolk som odlar och använder rosor i offentliga miljöer samt privatpersoner som odlar rosor. Erfarenheterna i projektet är värdefulla vid arbetet med utvärderingen av POM:s rosor i provodlingen på Fredriksdal.

Rosens Dag, Årets Ros och Årets POM-ros

Projektet *Rosens Dag* är i första hand ett kunskaps- och utbildningsprojekt som syftar till att bygga upp en marknadsföringsplattform och att öka intresset för och kunskapen om rosor och rosodling hos både allmänheten och personer som arbetar med försäljning av rosor i Sverige. I projektet ingår också att fira rosen extra mycket med en rad aktiviteter den 2:e juli, på *Rosens Dag*. Sedan 2008 har projektet arbetat med att utse *Årets Ros* i Sverige. POM:s samarbetspartner i projektet är GRO Plantskolor och Svenska Rosensällskapet. Projektet drivs med ekonomiskt stöd från Stiftelsen Lantbrukets Utveckling – Trädgård.

Projektgruppen *Rosens Dag* utsåg 'Stanwell Perpetual' till *Årets Ros* 2011. Referensgruppen för POM:s rosprojekt utsåg 'Persiana' till *Årets POM-ros*. Under 1800-talet var 'Persiana' den bästa rosen med mörkt gula blommor och alltså är den mycket odlingsvärd, särskilt i områden med kallt klimat. Den presenterades vid Kina slott, Drottningholm, av biträdande projektledaren.

Trycksaker

I boken *Mystery Roses Around the World* skrev projektledaren artikeln *Sweden's National Inventory Uncovers Mystery Roses*, den till sidantalet längsta artikeln i boken. POM föräradessutom bokens omslagsfotografi, rosen 'Lövhult' som blev den första POM-rosen som introducerades i handeln. Boken publicerades av Heritage Rose Foundation, USA.

Ett roskort på 'Persiana' trycktes till tillkännagivandet av *Årets POM-ros* 2011.

Rådgivning

Kunskap i skiftande POM-relaterade frågor har efterfrågats vid ett flertal tillfällen under året. Allmänheten, hembygdsföreningar, museer, länsstyrelser med flera söker kunskap om kulturväxternas historia i allmänhet och om det äldre, svenska rossortimentet i synnerhet. Omfattningen av denna rådgivning ökar från år till år.

Rosbok och landskapsrosor

Arbetet med projektgruppens tidigare beslut att ge ut en bok som beskriver intressanta rosor som påträffats under inventeringen fördjupades under året. Projektet diskuteras med de inventerare som deltog i återträffen på Fredriksdal i juli. Projektet ska ledas av en redaktionskommitté bestående av Lars-Åke Gustavsson, Eva Jansson och Henrik Morin. Författarna ska vara de inventerare som vill och har kompetens för uppgiften. Bokens titel bestäms senare. Omfånget uppskattas till i storleksordningen 300 sidor. Bildmaterialet ska vara rikhaltigt. Utgivningen planeras till våren 2013. Det är önskvärt att boken ges ut på ett etablerat förlag.

Grunden i boken ska bli landskapsvisa berättelser om funna rosor och de miljöer där rosorna bevarats. Även de människor som bevarat rosorna ska få stort utrymme i boken. "Folkliga" aspekter ska särskilt betonas. Ägarnas egna namn på sina rosor ska användas i stor utsträckning. I varje land-

skaps kapitel ska landskapsrosor utses, beskrivas och motiveras. Kriterier ska utarbetas för att tydliggöra hur de enskilda landskapens rosor ska utses. Att utse landskapsrosor blir ett utmärkt sätt att marknadsföra några av POM-rosorna. Arbetet med boken och arbetet med att utse landskapsrosor ska ske i samverkan med Svenska Rosensällskapet.

2.6 Frukt- och bäruppropet

Under verksamhetsåret 2011 arbetade projektledaren för Frukt- och bär heltid vid CBM. Arbetstiden omfattade 95 % för POM och 5 % för SEEDNet. Projektledaren har även gått en pedagogisk kurs i forskarhandledning vid SLU motsvarande tre veckors heltidsarbete.

Projektledarens uppdrag inom POM inkluderar såväl uppföljning av uppropet som uppbyggnaden av den nationella genbanken för frukt och bär. Inom ramen för genbanksarbetet upprätthålls kontakter med fjorton lokala klonarkiv, varav tre besöktes under året. Utbetalningar av bidragsmedel till klonarkiven har liksom föregående år utanordnats via CBM/SLU (se separat redovisning till SJV).

Projektledaren har också varit arrangör för möte med klonarkivsvårdare med besök i POMs klonarkiv vid Bergianska trädgården och Ekebyhovs slott. Vidare har projektledaren tagit aktiv del i POMs arbete med förberedelser för etableringen av den centrala samlingen bland annat genom kontakter med fältansvariga. Odlingsbänkar för mandatsorter av jordgubbar har designats och beställts hos Alnarps verkstad. Bänkarna kommer att placeras i fält och bli iordningställda under odlings säsongen 2012.

POMs arbete med äldre frukt- och bärmaterial har förmedlats på olika sätt till den intresserade allmänheten. Åtta växtporträtt har presenterats under "Veckans växt" på POMs hemsida. Föreläsningar har hållits i samband med kurs arrangerad av Pomologiskt centrum i Nora. Broschyrer har lämnats till museer, mässor, föreningar och privatpersoner. Vidare har projektledaren medverkat med information och sortbedömning i anslutning till årets krusbärsfestival i Skillinge.

Under året har virustestning och -rensning av genbanksmaterial fortgått i samarbete med virusexpert Gunilla Åhman, ScanBi Diagnostics AB. Beträffande jordgubbar och hallon sker även test för allvarliga svampsjukdomar. Färdigtestat och rensat material överförs till Elisabet Nilsson, Stiftelsen Trädgårdsodlingens Elitplanstationen (EPS). Målsättningen med att låta EPS ta hand om materialet är att det ska bevaras med bibehållen sundhet i s.k. kärnplantväxthus (gäller bär och stenfrukt) eller elitplantfält (gäller under en övergångsperiod kärnfrukt). I oktober 2011 fanns ett fåtal bärsorter hos ScanBi för att genomgå virusrensning, samtidigt som EPS bevarade ett 40-tal bärsorter, som testats och rensats från virus genom POMs försorg. Projektledaren och ansvariga vid ScanBi och EPS har under året hållit två protokollförda möten.

Under krusbärs säsongen gjordes besök vid Sofiero slott, Helsingborg för att studera slottsparkens äldre krusbärs sortiment till vilket sortförteckning saknas. Bärprov från drygt 50 krusbärsbuskar samlades in, beskrevs kortfattat och fotograferades med målsättning att sortera ut dubletter och under nästkommande år samla in sticklingar av intressanta buskar för bedömning i POMs provodling/mellanlager i Stubbaröd, Söderåsen. I tillägg kan nämnas att två äldre namnkända sorter, bland annat en saknad mandatsort, erhöles genom Bergianska trädgårdens försorg. Sålunda finns nu ett 50-tal insamlade krusbärs sorter i provodlingen. Av övriga bärslag finns sammantaget ungefär samma antal inventeringsfynd, dvs. drygt 50 sorter. Härutöver väntar ett 20-tal sorter av rotäktade plommon på att planteras ut i fält, liksom ett fåtal vindruvssorter.

Av traditionellt odlade fruktslag har successivt cirka 125 sorter ympats och planterats i provodlingen. Den första utplanteringen genomfördes hösten 2008. Målsättningen har varit att varje sort ska

finnas representerad med två träd. Merparten av sorterna är inventeringsfynd. Resterande är ”back-up” accessioner av återfunna och/eller ovanliga mandatsorter, vars bevarande ännu inte säkerställts i klonarkiv. Förutom äpple omfattar kollektionen 12 sorter av päron, sex av kvitten och 20 av stenfrukt. Som grundstammar har genomgående använts ’A2’ för äpple, *Pyrus communis* för päron och kvitten, *Prunus cerasifera* för plommon och ’Colt’ för körsbär. Träden som burit frukt under 2011 har fotodokumenterats. Fotona ger en indikation om sorterna inträdande bördighet samt en kontroll av deras äkthet. I november 2011 utplanterades ytterligare 15 inventeringsfynd i provodlingsfältet – tio äpplen, två päron, två körsbär samt ett plommon.

Under vårvintern 2012 gjordes en kompletterande mindre insamling av ympris för uppförökning till provodlingsfältet - äpple och bärmispel från Skåne samt äpple och mirabeller från Småland. Från Uppland mottogs ympris av päronfynd. Härutöver företog projektledaren resor till Mellansverige under vilka sammanlagt tolv moderträd besöktes från Hedemora i norr till Aneby i söder. Vid besöken fotograferades träden samt noterades deras status. Vid hemkomsten lämnades ett par kvistar från varje träd till virustest. Resterande ympris lämnades till plantskola för uppförökning med tanke på den centrala samlingen i Alnarp och i något fall också för komplettering i lokalt klonarkiv.

Ympris av mandatsorter av plommon och körsbär (cirka 20 sorter), som bevaras vid Elitplanstationen för POMs räkning, har lämnats till uppförökning. De blivande träden ska planteras i den centrala samlingen i Alnarp. Likaså har mandatsorter av äpple och päron (cirka 35 sorter) som bevaras vid Elitplanstationen lämnats till förökning för samma ändamål. Vad gäller de senare fruktslagen sker förökningen genom okulering (okulage samlades in i augusti 2011).

Under ett par veckor i mars-april genomfördes renoveringsarbeten i form av genomgripande beskärning av cirka 70 % av den gamla fruktträdsspaljén i Alnarp. Spaljén rymmer flera hundra sorter av främst äpple, men även päron och kvitten. Merparten av de kordongformade träden, som beskars, grönskade under sommaren och några få gav frukt. En uppföljning av arbetet, där utgångna träd jämte kvarvande träds kondition noterades gjordes i november. För detta arbete hade projektledaren till sin hjälp en gästande praktikant från Capellagårdens trädgårdsutbildning.

2.7 Sparrisuppropet

Humle

- Uppförökning under våren av utvalda humlekloner till den nationella genbanken.
- Odling under sommaren av humleklonerna i krukor för att tillförsäkra att de har tagit sig.
- Transport av växter under hösten till Björkhaga Plantskola, Veberöd, för vinterförvaring.
- Påbörjat arbetet med att lägga in data i NordGens databas Sesto (fortfarande i utvecklingsstadium).
- Planerat utformningen av humleplanteringen i den centrala samlingen.
- Påbörjad planering av ett ev. klonarkiv för humle på Julita (nyplantering och annan utformning av humlegården).
- Påbörjat två artiklar där den ena behandlar humlens införsel till Sverige och den andra tar upp olika egenskaper och kemiskt innehåll i relation till bryggegenskaper.

Övriga ”sparrisväxter”

- Odling och evaluering i provodlingsfältet
- Insamling av inventerade växter (restposter samt plantor som dött i provodlingen).
- Genomförandet av projekt på potatislök enligt beviljade FoU-medel från Jordbruksverket (fältförsök och DNA-analyser)
- Genomfört ett antal föredrag och visningar för allmänheten, natur- och kulturmiljövårdar, RAÄ samt museichefer.
- Påbörjat ett häfte som presenterar växterna i Sparrisuppropet.

Publikationer under 2011 (författarnamn i fet stil avser POM:s projektledare)

- Andréasson A. och **K. Wedelsbäck Bladh**. Prydnadsträd och prydnadsbuskar hos två svenska plantskolor 1836-1946. *CBM:s skriftserie* 58. SLU/Reproenheten, Alnarp.
- Anonym. Lökdetectiver jagar våra äldsta trädgårdsväxter. *Hallandposten* 2011-05-25.
- Anonym. Hallå alla blomstervänner – Vem känner igen denna krukväxt? *Lerums Tidning* 2011-09-08.
- Demker, O. Grönt kulturarv® ger växter ny chans. *Biodiverse* 2011:3.
- Fahlander, R. Här har perennerna levt vidare. *Pralin, Dalarnas Tidningar* 2011-06-18.
- Gistedt, K., Här väcks renässansträdgården till liv. *Bohusläningen* 2011-05-26.
- Gustavsson, L-Å.** Sweden's national inventory uncovers mystery roses. Ur: Mystery roses around the world (red. V. Keane). Heritage Rose Foundation, USA.
- Holmboe, G. Prydnadsväxternas historia och inventeringen i Hälsingland. *Hälsingerunor. En hembygdsbok 2011*. Utgiven av Hälsinglands Hembygds-krets.
- Högvist, E. Kulturväxter bär vår historia. *Dala-Demokraten* 2011-08-28.
- Jansson, E. och K. Persson.** Sveriges narcisser inventerade i två upprop. *Svensk Botanisk Tidskrift* nr 3.
- Johansson, M. Genbank framtida grogrund för gamla växter. POM – Programmet för odlad mångfald. *Bohusarvet. Tidskrift för Bohusläns hembygdsförbund* 2011:1.
- Karlsson Strese, E.M.** (2011) Humle (*Humulus lupulus* L.) omskriven, älskad och kontrollerad. *Fakta Trädgård-Fritid* 152. SLU, Uppsala.
- Oskarsson, L.** Brevskrivare och inventerare. Allmänhetens och inventerarnas roll i Perennuppropet. *Bulletin för trädgårdshistorisk forskning* 2011:24.
- Persson, K.** Lök- och knöluppropet – ”Majkens dahlia” tas till vara. *Fakta Trädgård-Fritid* 131. SLU, Uppsala [reviderad upplaga].
- Persson, K.** Narcisser – bevarande av gamla sorter. *Fakta Trädgård-Fritid* 108. SLU, Uppsala [reviderad upplaga].
- Persson, K.** Krukväxtuppropet genomför en provodling av pelargoner. *Pelargonbulletinen* 4.
- Persson K., I. Hjalmarsson, L. Oskarsson och K. Wedelsbäck Bladh.** Genetisk diversitet i växter insamlade inom POM:s inventeringar. Slutrapport - SJV anslag 25-10956/09.
- Pettersson, A. Grönt kulturarv blir varumärke. *Bladet* 2011:2
- Wedelsbäck Bladh, K.** och K. Olsson. Introduction and use of horseradish (*Armoracia rusticana*) as food and medicine from antiquity to the present: emphasis on the Nordic countries. *Journal of Herbs, Spices & Medicinal Plants*. 17: 197-213.
- Ängmo, E. Fokus på flox. *Hemträdgården* 2011:5.

”Veckans växt”

Sammanlagt 52 olika växtporträtt publicerades under året på POM:s hemsida (<http://www.pom.info/veckans.htm>).